

Дали не беа доволни изминатите 14 години за да подготвиме солиден Предлог-закон за надворешни работи, кој требаше да стави крај на хаосот во македонската дипломатија, кој нанесе огромни штети на меѓународниот углед на државата?

Искуството покажа дека македонските амбасадори се случајни личности во дипломатијата.

■ Пишува: **Жаклина МИТЕВСКА**

Иако минаа четиринаесет години од осамостојувањето на нашата држава, таа не успеа да создаде ефикасна дипломатија и во секој поглед, економски, политички, остана маргинализирана во светот. Многумина коментираат дека можеби состојбите во дипломатијата и во Министерството за надворешни работи се такви поради тоа што ние немаме свој Закон за надворешни работи, туку сè уште ги користиме одредбите од Законот за вршење на надворешни работи од поранешната СФРЈ. Сепак, стручњациите објаснуваат дека проблемот не е во тоа, бидејќи овој Закон важи сè додека Собранието не усвои нов, туку во тоа што не се почитуваат одредбите од тој Закон, кој во голема мерка ги ограничува партизацијата, непотизмот итн.

Конечно, по толку години, од Министерството за надворешни работи излезе Предлог-закон за надворешни работи, но госпоѓата Митрева го проби рокот од речиси половина година, откако премиерот Бучковски ја задолжи да подготви закон, со кој ќе ги постави законските стандарди и ќе им се приближи на европските. Верзијата која помина во Владата беше мошне строга за идните амбасадори - два светски јазика, мора да бидат државјани на Македонија, нивните досиеја внимателно ќе се ставаат под лупа, за никогаш повторно да не се случи Џевад Адеми.

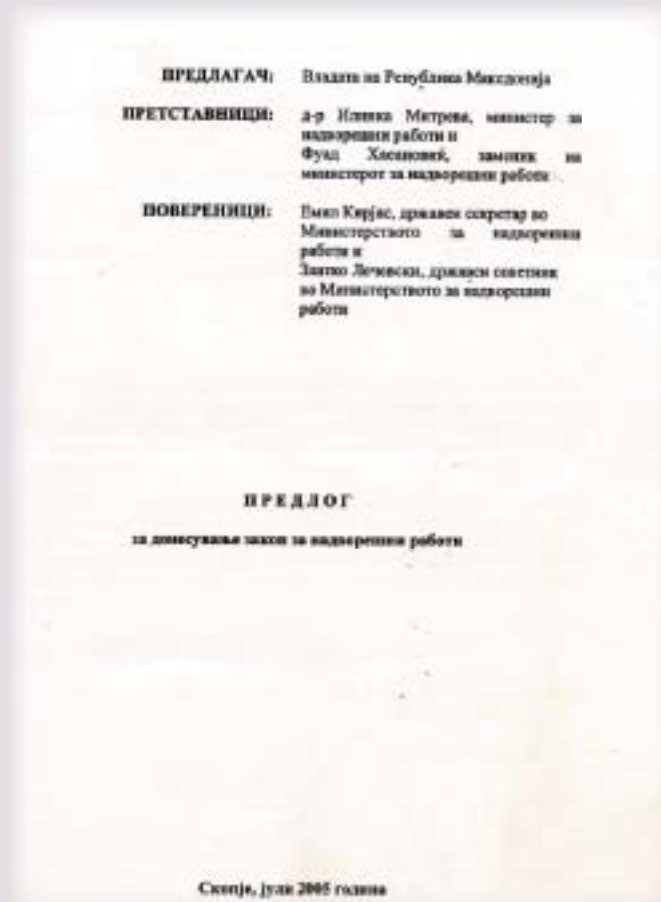
Сепак, овој Предлог-закон предизвика судир меѓу претседателот Црвенковски и шефицата на македонската дипломатија Митрева, бидејќи таа му ги презела уставните ингеренции. Црвенковски јавно ѝ забележа на Митрева дека одредени решенија во предложениот Закон се во директна спротивност со Уставот на РМ.

ДЕБАТА

Овој Предлог-закон речиси десеттина дена е предмет на јавна дебата, пред да биде пуштен во собраниска процедура и усвоен од пратениците. Министерката Илинка Митрева во својот кабинет ги собра поранешните министри за надворешни работи, кои требаше да го дадат нивното мислење за понудениот текст. Според нивните коментари, Законот треба да претрпи некои интервенции, но практиката покажува дека Предлог-законот наскоро ќе влезе во собраниска процедура и по логиката на нештата ќе биде усвоен. Оваа сензација, која за јавноста ја приреди Министерството за надворешни работи: едни ја толкуваат како компензација за одложената покана за прием на Република Македонија во НАТО; други како личен маркетинг на актуелната министерка (за нешто да прокнижи во корист на своето позитивно салдо); трети сметаат дека со презентирањето на катастрофално лош Предлог-закон, кој пратениците секако ќе го вратат на дора-

ПРЕДЛОЗИТЕ ВО ЗАКОНОТ НЕ ГИ ОДРАЗУВААТ АВТЕНТИЧНИТЕ МИСЛЕЊА, ТРИПУН КАРАПЕТРОВ

ПРЕДЛОГ-ЗАКОНОТ ЗА НАДВОРЕШНИ РАБОТИ

НЕ ЗНАЕЈА НИТУ ДА ГО ПРЕПИШАТ ЗАКОНОТ ЗА НАДВОРЕШНИ РАБОТИ!

ботка, Владата купува време во услови на своја длабока криза; четврти се чудат зошто се донесува овој закон по 14 години, период во кој сите досегашни министри се навикнаа да работат без закон и неговото евентуално донесување ќе им претставува нова тешкотија за која ќе им се потребни неколку години за да ја совладаат; петти дека Законот е договорена работа со делот од опозицијата, како кредит, кој СДСМ ќе треба да го враќа во некоја друга прилика. За да се дојде до вистинските мотиви за донесување на Законот интересно е да се анализираат ставовите на Митрева, на која полни

три години како да не ѝ пречеше недостатокот на закон за раководење со Министерството за надворешни работи.

"Таа - дополнува Трипун Карапетров, поранешен генерален секретар во МНР и дипломат од кариера - самоволно поставуваше, разместуваше, разрешуваше и казнуваше вработени, без никакви критериуми и правила и принципи. Состојбите и работата на Министерството за надворешни работи постојано беше изложено на критика на јавноста поради многуте гафови, лошата дисциплина, слабите резултати, криминалот и друго. Без никакво сомневање, отсуството на за-

кон не само што не ѝ пречело во работата, туку напротив многу ѝ одговарало за прием на работа во Министерството, за незаслужено авансирање во службата на поединци, за поставување генерални конзули, министер-советници и други лица во атрактивни дипломатско-конзуларни претставништва, заштита од законот за криминал на свои сопартијци итн. Како главен автор на Предлог-законот за надворешни работи, истата личност, предлага сосема други законски одредби кои воопшто не кореспондираат со нејзиното досегашно однесување. Во Предлог-законот се предлага

државниот секретар, како највисок државен чиновник, да се избира од Министерството, од редовите на дипломатско-конзуларните службеници со највисок ранг. Се поставува прашањето, ако навистина е така, тогаш зошто за државен секретар е поставен невработен во Министерството, без никакво дипломатско и сосема скромно работно искуство стекнато до 28-годишна возраст. Но, вакви примери има многу, а тие потврдуваат дека предлозите во Законот не одразуваат автентични размислувања, туку тоа се размислувања на авторите на словенечкиот Закон за надворешни работи, кој е само преведен и скандалозно парафразиран како Предлог-закон за надворешни работи на Република Македонија. Уште поскандалозно и невешто замајување на македонската јавност е вклучувањето во наводната подготовка на Предлог-законот за надворешни работи на луѓе кои немаат никакво искуство и познавање на дипломатската проблематика, а со тоа се заокружува една тотално некомпетентна екипа за негова подготовка".

Карапетров потенцира и дека авторите на овој Предлог-закон, пред да седнат и да го подготват, не расчитале со прашањето дека ниту еден закон од било која држава не е применлив за македонските потреби, бидејќи не ги одразува автентичните состојби, можности, надворешно-политичките цели, проблеми, економските и социјалните прилики, историските и културните традиции, обичаи, менталитет итн.

"Со еден збор - вели тој -

ЧЛЕН 42

Постапката од член 41 ја поведува Министерот доставувајќи до Владата предлог за именување на кандидат за амбасадор или специјален пратеник, како и предлог за именување на кандидат за генерален конзул на Република Македонија.

По утврдувањето на кандидатот за функцијата амбасадор и специјален пратеник на Република Македонија во странство, Претседателот на Владата писмено го информира Претседателот на Републиката.

Претседателот на Републиката писмено го соопштува својот став до Претседателот на Владата по однос на предлогот за кандидат за функцијата амбасадор или специјален пратеник на Република Македонија во странство не подоцна од 30 дена по добивањето на предлогот.

ЧЛЕН 45

Претседателот на Републиката, за посебни прашања од неговата уставна надлежност и од утврдената надворешна политика на Република Македонија, во консултација со Министерството, испраќа специјални пратеници.

Инструкциите за работењето на специјалниот пратеник ги издава Претседателот, по претходно прибавено мислење од Министерот за надворешни работи.

Организацијата и ресурсите на мисиите на специјалните пратеници се обезбедуваат од Претседателот на Републиката.

(алтернатива: Ресурсите на мисиите на специјалните пратеници се обезбедуваат од Буџетот на Република Македонија. Организацијата на мисиите на специјалните пратеници, по барање на Претседателот на Републиката, ја врши Министерството за надворешни работи).

дипломатскиот фрак на Словенците е за десет броја поголем од габаритот на македонскиот дипломат, кој кога би го облекол нема пријатно да се чувствува и елегантно да изгледа во било која средина".

Поранешниот генерален секретар во МНР се задржува и на членот каде се институционализира советот на амбасадори, кој би заседавал најмалку еднаш во две години.

"За Словенците е прифатлива таква одредба, како и за многу други држави кои успеале да создадат солидна дипломатија со образовани, трудољубиви, способни и чесни амбасадори, на кои на памет не им паѓа за дводневно советување да наплатат по 10 или 15 дневници и со патниот налог да приложат хотелска сметка и големи телефонски трошоци за наводно следење на работите во својата амбасада, како што тоа го прават македонските амбасадори", објаснува Трипун Карапетров.

Познато ни е дека словенечките, па и амбасадорите на сериозните држави, одговорно реферираат за остварените резултати и работните проблеми, вршат размена на корисни искуства и најмалку зборуваат за личните потреби, и воопшто не се жалат на платите, односно се однесуваат сосема спротивно од македонските амбасадори. Искуството покажа дека македонските амбасадори се случајни личности, кои не ја виделе Македонија ниту пред, ниту по завршувањето на нивниот амбасадорски мандат и доаѓаат без резултати за реферирање и без позитивни искуства за размена.

КРИТЕРИУМИ

Во понудениот текст на Предлог-законот се предлага најмалку една година престој во Република Македонија од враќањето од некоја земја и повторното одење на дипломатите на работа во ДКП.

"Тоа можеби е прифатливо за словенечките дипломати каде понудата за работа во дипломатијата е помала по-

ради строгите критериуми за вработување во надворешната политика, големите работни обврски и ниските плати во однос на оние кои им ги нуди пазарот на работна сила во земјата. Кадрите со дипломатски квалификации и работен капацитет можат да заработат поголеми плати од оние кои им ги нуди државата во ДКП, каде се лишени од можноста за купување средства во своја сопственост со средства од државата и трошење државни средства за лични потреби", вели Карапетров.

Меѓутоа, во Република Македонија условите се сосема спротивни, поради што трката за вработување во дипломатијата е жестока. Успеваат

ЦРВЕНКОВСКИ И МИТРЕВА: ИСТИ БУКВИ ГЛЕДААТ, РАЗЛИЧНО ГИ ЧИТААТ

Забелешки на Црвенковски за предложениот Закон за надворешни работи: 1. Владата преку МНР ги определува општите насоки на надворешната политика, вклучувајќи ги и безбедноста и одбраната. 2. МНР ги проценува законите со кои се соочува од безбедносен аспект (тоа е ингеренција на Претседателот, Министерството за одбрана, МВР, ДБК...). 3. Митрева бара да се обраќа еднаш годишно пред Собранието (тоа е обврска на Претседателот). 4. Митрева го води политичкиот дијалог со меѓународни субјекти во името на Р Македонија (обврска на Претседателот). 5. МНР да се бори за мир во светот и во сите региони.

Одговори на ова од Митрева: 1. Од одбранбените мисии, како Ирак и Авганистан, ние ги правиме оценките. 2. Ние ве претставуваме, МНР ве претставува во НАТО. 3. Тоа е исто како кога Митрева одговара на пратеничко прашање. 4. Преземено од практиката. 5. Земено од Повелбата на ОН.

само оние кои имаат добри партиски, роднински или пријателски врски, без оглед на недостатокот на бараните квалификации. Поради тоа, денес МНР претставува збиралница на синови, ќерки, сопруги, снаи на политичари, професори, финансиски ре-

визори итн., кои немилосрдно го експлоатираат беззаконието во македонската дипломатија. Доколку се овозможи одење на работа во ДКП само по една година престој во земјата од враќањето од ДКП, нашите дипломати ќе ја забораваат државата која ја претставуваат или тоа погрешно ќе го прават, бидејќи нема да бидат во можност да ги следат промените во земјата, а најмалку пак да ја споделуваат социјалната судбина со својот народ".

Затоа, објаснува Карапетров, за македонски услови е прифатливо решение најмалку 4 години престој во земјата меѓу две службувања во ДКП.

услови, бидејќи македонската дипломатија не е способна да ги планира потребите за 4 години однапред и не може да го спречи самоволието на министрите.

"Имаме случај на отворање и на затворање на Амбасадата во Данска, отворање и затворање само по неколку месеци на Амбасадата во Иран, Пекинг итн. Давање гаранција за работа во ДКП за 4 години без претходна проверка на работните капацитети на лицата кои се испраќаат, нивното снаоѓање во странска средина, здравствената состојба итн. е чиста авантура платена со средства на државата. За Македонија е најприфатливо решението кое го применуваат најголем број држави во светот, а тоа е испраќање на работа во ДКП на 2 години, со можност продолжување на максимум за уште две, што ќе зависи од резултатите на вработеното лице, сугестиите на претпоставениот раководител, психофизичките и здравствените состојби на вработеното лице и други фактори, кои имаат влијание на работните способности", коментира Карапетров.

Стручните и добро упатените, покрај претходно наброените, имаат забелешки и на неправилното разграничување на компетенциите во надворешните работи на претседателот на државата, Собранието и Владата на РМ и уште многу други. Се поставува прашањето за кое најверојатно одговор ќе слушнеме од пратениците во Собранието, кому му се потребни ваквите политикантски авантури за решавање на сериозни државнички потреби. Дали не беа доволни изминатите 14 години за да подготвиме солиден Предлог-закон за надворешни работи, кој ќе стави крај на ваквото однесување и поигрување со македонската дипломатија, која ни нанесува огромни штети. Зошто тоа се прави кога Македонија има сопствени компетентни, стручни кадри (правници, дипломати, политиколози, економисти, социолози), да подготват закон кој ќе служи за пример на други дипломати.